Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка
Навчально-науковий інститут педагогіки і психології

Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор НН інституту
педагогіки і психології
_____Світлана Кондратюк
«28» серпня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 8 Основи інклюзивного навчання

галузь знань **01 Освіта/Педагогіка**
спеціальність **014 Середня освіта (Українська мова і література)**
освітньо-професійна програма
Середня освіта (Українська мова і література. Англійська мова)
перший (бакалаврський) рівень освіти
Мова навчання **українська**

Погоджено науково-методичною комісією НН інституту педагогіки і психології «28» серпня 2025 р.
Голова
Юлія Бондаренко, доктор пед. наук, професор

Суми – 2025

Розробник:

Бондаренко Юлія Анатоліївна, доктор педагогічних наук, професор

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

Протокол № 1 від «28» серпня 2025 року

Завідувач кафедри **Боряк О.В.** докт. пед. наук, проф.

Опис навчальної дисципліни

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Освітній ступінь</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>денна форма навчання</td><td>заочна форма навчання</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Кількість кредитів – 3</td><td rowspan="15">Бакалавр</td><td colspan="2">Нормативна</td></tr>
<tr><td colspan="2">Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td>3-й</td><td>3-й</td></tr>
<tr><td rowspan="13">Загальна кількість годин - 90</td><td colspan="2">Семестр</td></tr>
<tr><td>5-й</td><td>5-й</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лекції</td></tr>
<tr><td>14 год.</td><td>4 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практичні, семінарські</td></tr>
<tr><td>18 год.</td><td>4 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лабораторні</td></tr>
<tr><td>год.</td><td>год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>54 год.</td><td>80 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Консультації:</td></tr>
<tr><td>4 год.</td><td>2 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вид контролю: залік</td></tr>
</table>

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Навчальний курс «Основи інклюзивного навчання» віднесений до обов'язкової складової навчального плану циклу професійно-орієнтованої підготовки бакалавра спеціальності 014 Середня освіта (Українська мова і література).

1.1. **Метою** викладання навчальної дисципліни «Основи інклюзивного навчання» є формування загальних і спеціальних компетентностей щодо філософсько-концептуальних, нормативно-правових та організаційно-методичних засад інклюзивної освіти.

1.2. **Завдання курсу** полягають у формуванні у майбутніх педагогів:

1) усвідомленого розуміння філософсько-концептуальних, нормативно-правових та організаційно-методичних засад інклюзивної освіти як сфери відповідальності держави та громадянського суспільства;

2) уявлень щодо стратегії організації доступного інклюзивного освітнього простору.

Регіональний аспект застосовано під час окреслення практичних, творчих завдань та самостійної роботи.

Академічна доброчесність. Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає: дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надання достовірної інформації про результати власної навчальної, наукової, творчої діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації; самостійне виконання завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей).

(«Положення про систему забезпечення академічної доброчесності у освітньо-науковій діяльності Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка», що ухвалене рішенням вченої ради університету протокол № 12 від 18 червня 2020 року https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/polozhennya_pro_sistemu_zabezpechennya_ad_2866f.pdf).

Методи навчання

При вивченні дисципліни використовуються наступні методи навчання**:** інформаційно-рецептивний, репродуктивний, проблемного виконання, евристичний, дослідницький, бесіда, дискусія, метод стимулювання та мотивації навчально-пізнавальної діяльності, методи контролю та самоконтролю.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовою для вивчення освітнього компоненту є психологія, педагогіка.

3. Компетентності та програмні результати навчання

Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	**ІК.** Здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі й практичні проблеми в галузі середньої освіти, що передбачає застосування теорій та методів освітніх наук і характеризується комплексністю й невизначеністю педагогічних умов організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.
Загальні компетентності (ЗК)	**ЗК 7.** Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, продуктивного спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня, до толерантного сприймання різноманітних думок, ідей. **ЗК 8.** Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність і мультикультурність у суспільстві, усвідомлювати необхідність рівних можливостей для всіх учасників освітнього процесу; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження.
Професійні (фахові) компетентності	**ПК 6.** Компетентність педагогічного партнерства як здатність: до суб’єкт-суб’єктної (рівноправної та особистісно

спеціальності (ПК)	зорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі; працювати в команді із залученими фахівцями для надання додаткової підтримки особам з особливими освітніми потребами; залучати батьків до освітнього процесу на засадах партнерства. **ПК 7.** Інклюзивна компетентність як здатність: створювати умови, які забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища; до педагогічної підтримки осіб з особливими освітніми потребами; забезпечувати в освітньому середовищі сприятливі умови для кожного здобувача освіти залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів. **ПК 9.** Проєктувальна компетентність як здатність проєктувати осередки навчання, виховання і розвитку учнів
Програмні результати навчання	
Знання	**ПРЗ 6.** Знати та аналізувати методи цілепокладання, планування та проєктування процесів навчання і виховання учнів на основі компетентнісного підходу з урахуванням їх освітніх потреб; форми організації освітнього процесу; види і форми навчальної та пізнавальної діяльності здобувачів освіти, вимоги, форми й види професійного розвитку вчителя. **ПРЗ 9.** Знати вікові та індивідуальні особливості учнів, ознаки погіршення їх психоемоційного стану, принципи побудови конструктивної й безпечної взаємодії з учасниками освітнього процесу; вимоги та інструменти забезпечення інклюзивного навчання. **ПРЗ 10.** Знати основні принципи побудови безпечного освітнього середовища, правила і рекомендації зі здоров'язбереження; закономірності та особливості використання рухової активності для формування здорового способу життя. **ПРЗ 11.** Знати основи запобігання корупції, суспільної та академічної недоброчесності, правила використання об'єктів авторського права на рівні необхідному для формування нетерпимості до корупції та проявів недоброчесної поведінки як в академічній спільноті, так і подальшій педагогічній діяльності.
Уміння	**ПРУ 1**. Уміти використовувати власну систему знань щодо психолого-педагогічних особливостей різних груп учнів в ході планування, організації та здійснення навчання української мови, української літератури, англійської мови в закладах загальної середньої освіти (на рівні основної школи), зокрема в інклюзивному освітньому середовищі. **ПРУ 5.** Уміти доцільно підбирати, адаптувати та використовувати традиційні та інноваційні підходи до

	організації освітнього процесу, методи і прийоми, технології навчання, форми організації навчальних занять, форми організації навчально-пізнавальної діяльності учнів в умовах впровадження концепції Нова українська школа. **ПРУ 12.** Уміти відшуковувати інформацію у різноманітних джерелах, аналізувати, критично оцінювати, систематизувати, узагальнювати; готувати доповіді, презентації, брати участь у дискусії.
Комунікація	**ПРК 2.** Здатність ефективно комунікувати, використовуючи вербальні та невербальні прийоми впливу на учнів, для досягнення навчальних цілей, організовувати ефективну комунікацію, взаємодію та рефлексію учнів у процесі навчання української мови, української літератури, англійської мови. **ПРК 3.** Здатність до продуктивного міжособистісного спілкування, ефективної взаємодії в команді у професійному колективі та з представниками інших професійних груп та батьками; здатність займати лідерську позицію в ході співпраці у команді, вести діалог, брати участь у дискусіях щодо вирішення професійних проблем, базуючись на принципах етики вчителя.
Автономія і відповідальність	**ПРА 1.** Мати сформовану мотивацію до здійснення професійної діяльності, бути готовим сумлінно виконувати професійні обов'язки, дотримуватися принципів етики вчителя та принципів академічної доброчесності. **ПРА 2**. Бути готовим організовувати освітній процес, ґрунтуючись на основних нормативно-правових актах, санітарно-гігієнічних правилах і рекомендаціях зі здоров'язбереження молоді; відповідально ставитися до забезпечення охорони життя і здоров'я учнів в освітньому процесі та позаурочній діяльності. **ПРА 3.** Здатність продовжувати навчання протягом життя зі значним ступенем автономії, планувати процес самонавчання та самовдосконалення в контексті неперервної фахової підготовки, використовуючи способи збереження як фізичного так і психічного здоров'я, запобігаючи професійному вигоранню.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала ЄКТС / Сума балів	**Критерії оцінювання навчальних досягнень магістранта**
A 90 – 100	Студент вільно володіє навчальним матеріалом, висловлює свої думки, робить аргументовані висновки, рецензує відповіді інших студентів, творчо виконує індивідуальні та колективні завдання;

	самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань; вільно використовує нові інформаційні технології для поповнення власних знань; аргументовано обирає раціональний спосіб виконання завдання й оцінює результати власної практичної діяльності; виконує завдання, не передбачені навчальною програмою; вільно використовує знання для розв'язання поставлених перед ними завдань.
B 82 – 89	Студент вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці; узагальнює і систематизує навчальну інформацію, формулює висновки, але допускає незначні огріхи у порівняннях, застосуванні теоретичних знань на практиці; має стійкі навички виконання практичного завдання.
C 74 – 81	Студент володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці; узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає огріхи у порівняннях, формулюванні висновків, застосуванні теоретичних знань на практиці; за зразком самостійно виконує практичні завдання.
D 64 – 73	Студент володіє навчальним матеріалом поверхово, фрагментарно, на рівні запам'ятовування, відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу; має елементарні, нестійкі навички виконання завдання.
E 60–63	Студент володіє навчальним матеріалом не в повному обсязі, поверхово, фрагментарно, на рівні запам'ятовування відбувається його відтворення, орієнтується в основних поняттях дисципліни, однак допускає суттєві помилки; планує та виконує чистину практичних завдань за допомогою викладача.
FX 35 – 59	Студент має фрагментарні знання за обсягом менше половини навчального матеріалу, під час відповіді допускаються суттєві помилки; відсутні сформовані уміння та навички; виконує лише елементи практичного завдання, потребує постійної допомоги викладача. Оцінка «незадовільно» ставиться магістрантові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ЗВО з можливістю повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.
F 1 – 34	Студент не володіє навчальним матеріалом. Оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ЗВО без повторного навчання за програмою навчальної дисципліни.

Розподіл балів

РОЗДІЛ 1	РОЗДІЛ 2	Разом	мковий контр

Т.1.1 Пр.з. 1	**Т.1.2 Пр.з. 2-3**	**Т.1.3 Пр.з. 4-5**	**Т.2.1 Пр.з. 6-7**	**Т.2.2 Пр.з. 8**	**Т.1.1-Т.2.2 Пр.з. 9**		
Поточний контроль						77	100
9	11	12	12	8	25		
Контроль самостійної роботи						23	
3	4	3	5	3	5		

* Згідно з Положенням *«Про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка. Новою редакцією»* від 28.11.2022 року можливе зарахування результатів навчання. Перезарахуванню можуть підлягати результати навчання, отримані шляхом неформальної та/або інформальної освіти, що за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як навчальній дисципліні в цілому, так і її окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню (контрольній роботі тощо), які передбачені робочою програмою даної навчальної дисципліни. Обсяг зарахування в годинах/кредитах ECTS визначається згідно з переліком компетентностей і результатів навчання, передбачених даною робочою програмою. Зарахування результатів навчання, здобутих у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється у відповідності до пунктів 3.6-3.9 названого Положення.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	**A**	**відмінно**
82 - 89	**B**	**добре**
74 - 81	**C**	
64 - 73	**D**	**задовільно**
60 - 63	**E**	
35-59	**FX**	**незадовільно з можливістю повторного складання**
1 - 34	**F**	**незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни**

5.Засоби діагностики результатів навчання

Засоби діагностики результатів навчання проводяться відповідно до вимог Положення *«Порядок організації поточного, семестрового контролю та підсумкової атестації здобувачів вищої освіти із використанням дистанційних технологій у Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка (від 25 травня 2020 року).*

Засобами діагностики та формами контролю є: поточний контроль (усне / письмове опитування, складання тестових завдань, тестування, написання есе, реферативне презентування матеріалу, перегляд відеоматеріалів та ін.), перевірка самостійної роботи.

6. Програма навчальної дисципліни

Інформаційний зміст навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1.
ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА ЯК СФЕРА ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ДЕРЖАВИ ТА ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА.

Тема 1.1. Інклюзивна освіта як форма освіти дітей з особливими освіті. Інклюзивна освіта: сутність, принципи функції. Медичний і соціальний підходи до розуміння проблем дітей з ООП в освіті. Позитивні і негативні тенденції у розвитку інклюзивної освіти на сучасному етапі в України. Характеристика мережі закладів для дітей з ООП. Деонтологія інклюзивної освіти.

Тема 1.2. Офіційні засади та досвід впровадження інклюзивної освіти. Механізми забезпечення інклюзивної освіти у міжнародних документах. Національне законодавство у сфері інклюзивної освіти. Історичні етапи розвитку інклюзивної освіти. Зарубіжний досвід інклюзивної освіти.

Тема 1.3. Дитина з особливими освітніми потребами як суб'єкт інклюзивної освіти. Етапи розвитку дитини, види порушень, чинники порушеного розвитку. Категорії (типи) освітніх потреб (труднощів). Рівні підтримки дитини з ООП в освітньому процесі. Соціалізація дитини з особливими освітніми потребами.

РОЗДІЛ 2.
ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСТУПНОГО ІНКЛЮЗИВНОГО ОВІТНЬОГО ПРОСТОРУ.

Тема 2.1. Психолого-педагогічний супровід дитини з особливими освітніми потребами у закладі освіти. Умови організації інклюзивного навчання у закладі освіти. Команда психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами, функції міжособистісної професійної взаємодії. Індивідуальна програма розвитку дитини з особливими освітніми потребами. Співпраця вчителя/вихователя, асистента вчителя/асистента вихователя. Батьки як активні учасники команди психолого-педагогічного супроводу у закладі освіти.

Тема 2.2. Організація інклюзивного освітнього простору. Універсальний дизайн інклюзивного освітнього простору: сутність, принципи організації. Розумне пристосування в інклюзивному освітньому середовищі. Організація ресурсної кімнати та сучасної медіатеки. Використання допоміжних технологій в освітньому процесі. Додаткова підтримка в освітньому процесі: адаптації та модифікації.

7. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	Денна форма		Заочна форма	
	Усього	у тому числі	Усього	у тому числі

		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Самост.р		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Самост. робота
РОЗДІЛ 1. ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА ЯК СФЕРА ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ДЕРЖАВИ ТА ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА												
Тема 1.1. Інклюзивна освіта як форма освіти дітей з особливими освіті.	18	4	2		2	10	20	2	2			16
Тема 1.2. Офіційні засади та досвід впровадження інклюзивної освіти.	18	2	4			12	16					16
Тема 1.3. Дитина з особливими освітніми потребами як суб'єкт інклюзивної освіти.	18	4	4			10	18					18
Усього І рзділ	54	10	10		2	32	54	2	2			50
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСТУПНОГО ІНКЛЮЗИВНОГО ОВІТНЬОГО ПРОСТОРУ												
Тема 2.1. Психолого-педагогічний супровід дитини з особливими освітніми потребами у закладі освіти**.**	18	2	4		2	10	20	2	2		2	14
Тема 2.2. Організація інклюзивного освітнього **простору.**	18	2	4			12	16					16
Усього ІІ розділ	36	4	8		2	22	36	2	2		2	30
Усього годин	**90**	**14**	**18**		**4**	**54**	**90**	**4**	**4**		**2**	**80**

Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	Заочна

		форма	форма
1.	**Тема 1.1.** Інклюзивна освіта як форма освіти дітей з особливими освіті.	2	2
2.	**Тема 1.2.** Офіційні засади та досвід впровадження інклюзивної освіти.	4	
3.	**Тема 1.3.** Дитина з особливими освітніми потребами як суб'єкт інклюзивної освіти.	4	
4.	**Тема 2.1.** Психолого-педагогічний супровід дитини з особливими освітніми потребами у закладі освіти**.**	4	2
5.	**Тема 2.2.** Організація інклюзивного освітнього простору.	4	
	Разом	**18**	**4**

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Навчання дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі: навчально-методичний посібник / А. А. Колупаєва, О.М. Таранченко. Харків : Вид-во «Ранок», 2019. 304 с
2. Нова українська школа: особливості організації освітнього процесу учнів початкової школи в інклюзивних класах: : навчально-методичний посібник / Миронова С.П. - Тернопіль: Астон, 2020 176 с.
3. Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів: навчально-методичний посібник / За заг. ред. М.А. Порошенко та ін. Київ. 2018. 252 с.
4. Порошенко М. А. Інклюзивна освіта: навчальний посібник. Київ : ТОВ «Агентство «Україна». 2019. 300 с.
5. Теорія і практика інклюзивної освіти [навчально-методичний посібник] / Упорядник Бондар К. М. – [2–ге вид., доп.]. – Проект «Підтримка інклюзивної освіти у м. Кривий Ріг», 2019. 170 с.
6. Учні початкових класів із особливими освітніми потребами: навчання та супровід: навчально-методичний посібник / Прохоренко Л.І., Бабяк О.О., Засенко В.В., Ярмола Н.А. - Харків: Вид-во "Ранок", 2020. - 160 с.
7. Цюман Т. П., Бойчук Н. І. Кодекс безпечного освітнього середовища: метод. посіб. К. 2018. 56 с.

Додаткові

1. Асистент вчителя у закладі загальної середньої освіти з інклюзивною формою навчання: навчально-методичний посібник / А. А. Колупаєва та ін. Харків : Видавництво «Ранок», 2019. – 216 с.
2. Індекс інклюзії: загальноосвітній навчальний заклад: Навчально-методичний посібник/ Кол. упорядників: Патрикеєва О. О., Софій Н.З., Луценко І. В., Василашко І. П. Під заг. ред. Шинкаренко В. І., К.: ТОВ «Видавничий дім "Плеяди"», 2013. 96 с.
3. Інклюзивне навчання: Інформаційний посібник для вчителів закладів загальної середньої освіти / упорядники: Софій Наталія Зіновіївна, Найда Юлія Михайлівна Київ: 2019. 59 с.

4. Про затвердження Положення про інклюзивно-ресурсні центри: постанова Кабінету Міністрів України №545 від 12.07.2017. Редакція від 16.08.2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://goo.gl/fSbPXf
5. Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання в загальноосвітніх навчальних закладах: постанова Кабінету Міністрів України 13 № 872 від 15.08.2011. Редакція від 16.08.2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://goo.gl/vhiWkG
6. Про затвердження порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами: постанова Кабінету Міністрів України №88 від 14.02.2017. Редакція від 28.02.2019 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://goo.gl/Lwvg16
7. Про затвердження Положення про команду психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами в закладах загальної середньої та дошкільної освіти: Наказ МОН України № 609 від 08.06.2018 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://goo.gl/ncpcvz МОЗ, Мінфіну № 454/471/516 від 08.11.2001 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1073-01

Науково-методичні праці Ю.А. Бондаренко
з ОК «Основи інклюзивного навчання»

1. **Бондаренко Ю. А.,** Воротинцева О.О. Роль фахівців інклюзивно-ресурсних центрів у проєктуванні індивідуальної освітньої траєкторії з урахуванням професійної орієнтації здобувачів освіти з інтелектуальними порушеннями *Inclusion and Diversity*. Спецвипуск. Суми: СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2023 – С.9-13 https://doi.org/10.32782/inclusion/2023.spec.
2. **Бондаренко Ю.,** Воротинцева О. Мережева форма здобуття освіти як модель реалізації індивідуальної освітньої траєкторії для дитини з порушеннями інтелектуального розвитку. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2020 № 7(101). С. 286-297.
3. **Бондаренко Ю.А.,** Позняк О.С. Підвищення професійного рівня педагогічних працівників закладу загальної середньої освіти у сфері інклюзивної освіти/ з досвіду роботи. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова*. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. Київ. Вип. № 86, 2022. https://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/38291
4. Bazyma, N., Koropatova, O., **Bondarenko, Y.**, Forostian, O., Sokolova, H., & Kovylina, V. (2021). Characteristics of Language Behavior and Speech Activity in Children with Autistic Disorders: Theoretical Aspect. BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience, 12(1), 01-18. https://doi.org/10.18662/brain/12.1/167 - (https://publons.com/dashboard/summary/
5. Chepurna, L., **Bondarenko, Y.**, Lisovets, O., Kuzava, I., Odynchenko, L., & Dehtiarenko, T. (2021). Prerequisites for Creating Textbooks for Auxiliary Schools: Correctional Psychopedagogy for Children with Intellectual Disabilities.

BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience, 12(2), 78-97. https://doi.org/10.18662/brain/12.2/193 https://lumenpublishing.com/journals/index.php/brain/article/view/4079
6. Mykyteichuk, K., Perepeliuk, I., Perkhun, L., **Bondarenko, Y.,** Yakovleva, S., & Sydoruk, I. (2022). Future Teacher Training for Work in the Inclusive Education Framework. Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala, 14(2), 244-256. https://doi.org/10.18662/rrem/14.2/578
7. Pozniak O., Bondarenko Y. Organizational Features of Creating an Inclusive Educational Environment in General Secondary Education Institutions. Continuous education: current discourses: monograph. Publishing House of University of Technology, Katowice, 2022 (49), 172-181/ ISBN 978-83-963977-3-7 DOI:10.54264/M004 file:///C:/Users/%D0%AE%D0%BB%D0%B8%D1%8F/Downloads/%D0%BC%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%8F%20%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D1%8C%D1%89%D0%B0%202022%20(1).pdf
8. Stebljuk, S., **Bondarenko, Y.**, Torop, K., Yarmola, N., Kuzava, I., & Shulzhenko, D. (2021). Formation of Communication Skills in Junior Schoolchildren with Intellectual Disabilities in the Conditions of Inclusive Education. BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience, 12(4), 329-345 Iryna, S., Oleksandr, K. V., Tetiana, H., Olena, P., & Yuliia, B. (2020). Current trends in inclusive primary school. Revista Tempos E Espaços Em Educação, 13(32), 1-20. https://doi.org/10.20952/revtee.v13i32.1461

Інформаційні ресурси

1. Концепція розвитку інклюзивної освіти (від 01.10.2010р.) // Про затвердження Концепції розвитку інклюзивного навчання. Наказ МОН №912 від 01.10.2010 року. – Електронний ресурс. – Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/9189
2. Мушинський В. Психолого-педагогічний супровід інклюзивного навчання в початковій школі : методичні рекомендації. – Режим доступу: http://osvitadnepr.com/index.php/metodichni-rekomendatsiji/1492-psikhologo-pedagogichnijsuprovid-inklyuzivnogo-navchannya-v-pochatkovij-shkoli .
3. Про внесення змін до Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах. Постанова Кабміну № 588 від 09.08.2017р.Режим доступу: http://old.mon.gov.ua/ua/about-ministry/normative/7893
4. Сайт з інклюзивної освіти дітей з особливими потребами в Україні. – Режим доступу: http://www.education-inclusive.com/
5. Хохліна О.П. Корекційно-розвивальна робота в спеціальних закладах освіти для дітей з порушеннями психофізичного розвитку: теоретичний аспект проблеми. – Електронний ресурс. – Режим доступу: http://library.rehab.org.ua/ukrainian/psicho/hohlina
6. Alberta Education. Elements of effective teaching practice: Differentiated instruction [Основиефективноговчителювання: диференційованевикладання]. – Режимдоступу: www.learnalberta.ca/contentteacher/kes/pdf/or_ws_tea_elem_02_diffinst.pdf

7. Інклюзивна освіта. Посібник для батьків. Досвід Канади: посіб. К.: Паливода А.В., 2012. - 120 с. Електронний ресурс. – Режим доступу: http://dnz24.org.ua/inklyuzivna-osvita-shho-ce-take
8. Найда Ю.М.. Основні принципи інклюзивної освіти : навчально-практичний семінар. – Електронний ресурс. – Режим доступу: http://www.slideshare.net/ippo-kubg/ss-27878156

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення

1. Робоча програма навчальної дисципліни
2. Презентації.
3. Відеоматеріали.
4. Спеціальне матеріально-технічне та (або) інформаційне забезпечення дисципліни: Ноутбук/Телевізор/Мультимедійний проектор.
5. Доступ до мережі Internet та безпровідної системи «Wi-Fi».
6. Фліпчарт.
7. Бібліотечні фонди СумДПУ А.С. Макаренка.
8. Платформа MOODL, Diskord, Zoom, Googl Meet для дистанційних занять; мобільний пристрій (телефон) для оперативної комунікації на каналі Viber; електронна пошта кафедри.